

"הפגיעה מזדקקה אותי ואת הזרות שלי.

אתה מקשיב לי עכשיו,

אבל בתחושה הפנימית שלי אני לא באמת קיים"

מהר מאוד הבינה חברת הגברים של 'פורום יוצאים לאור' שאם יכניסו למפגשים שלהם פסיכולוג, הדבר רק יפריע למצוקה הגדולה ביותר שלהם: הדימוי החברתי שנוצר לגבר שנפגע מינית ■ מתברר שהרצון היסודי שלנו להדחיק את הרוע מייצר מסביבנו תהומות והשפעות מטלטלות ■ סיפורם המשותף, כן כן - מושתק, של גברים נפגעי תקיפה מינית

איתמר מור

איור אורי לרמן

"אני אדם שרגיל לרצות את כולם. כששואלים אותי אם הכול טוב אני אומר 'כן', למרות ששום דבר לא טוב. זה גורם לי לאגור בתוכי המון כעס. לפעמים הכעס הזה מתפרץ על האנשים הלא נכונים. דווקא על אלו שרוצים בטובתי ולא מכירים את הסיפור שאני סוחב בתוכי. הם לא מכירים, כי אני לא יכול לספר. כי אסור לי בגלל הפחד שאם הסוד יצא החוצה, האנשים הכי יקרים לי - במקרה זה המשפחה - ייפגעו."

את הדברים הללו אומר אריאל (שם בדוי), סטודנט דתי בן 24 מהדרום, שחילד נפגע מינית בידי בן דודו במשך כמה שנים. אריאל הוא בחור מרשים, גבוה, עם פנים עדינות וכיפה סרוגה. קרוב המשפחה שפגע בו, שגדול ממנו בכמה שנים, למד באותן שנים בישיבה ונחשב בקהילה לדמות תורנית. עובדה זו סייעה לאריאל כילד לתרץ את הפגיעה. "אני זוכר שחילד הגעתי שוב ושוב למסקנה שאין מצב שאדם צדיק כל כך יעשה דברים שכאלה סתם. בהבנה הילדותית שלי אמרתי לעצמי שכנראה זה משהו שקורה לכולם ולכן גם אני חייב לעבור אותו. רק כשגדלתי הבנתי שמהו פה היה דפוק."

אנחנו נפגשים בקליניקה של אחיקם אלירז (37), מאמן אישי ומנחה קבוצות ועד לא מזמן ר"מ בישיבה הגבוהה בתל אביב, שהקים את 'יוצאים לאור' - פורום לגברים נפגעי תקיפה מינית. הפורום נולד לפני קצת יותר משנה מתוך צורך אישי של אחיקם במרחב חברתי שאינו טיפולי. הוא עצמו נפגע במשך כחמש שנים בילדותו. במשך השנים הוא עבר דרך טיפולית ארוכה ובשנים האחרונות הרגיש שיש לו צורך במשהו אחר. הפורום החל כקבוצה של חמישה גברים. כיום משתתפים במפגשים קרוב לחמישים גברים בארבע קבוצות ובתדירות דו-שבועית. המטרה היא לאפשר לכל נפגע להיפגש עם אנשים כמוותו, העוברים התמודדויות דומות.

"המטרה של 'יוצאים לאור' כפולה - פנימה והחוצה", אומר אחיקם. "הציר החיצוני פונה לציבור כדי להגביר את המודעות למשמעויות ארוכות הטווח של הפגיעה. אנחנו יוזמים הרצאות, סדנאות ופאנלים, שבהם אנחנו מדברים, מספרים את הסיפורים שלנו, וכך, במקום שאנשים ידברו על הנפגעים, הציבור מדבר עם הנפגעים עצמם. כשנער או נערה שומעים מנפגע את הסיפור שלו, זה עוזר להם להבין מה בעצם קורה להם. זה מעניק כוח לשתף הרבה יותר מכל הדרכת מוגנות. הציר השני שבו הנפגעים מדברים בינם לבין עצמם מייצר שפה עבורם. הדבר הקשה ביותר בפגיעה מינית הוא האילמות שהיא מייצרת וחוסר היכולת להביע את הכאב. האילמות היא לא רק של הנפגעים, אלא של החברה כולה. אנחנו לא מצליחים לדבר על זה מגודל הזעזוע. כשאין שפה לדבר בה את הפגיעה, את המשמעות שלה, השיח הופך לטכני. את זה אנחנו מבקשים לשנות משום שהשתיקה מנציחה את הפגיעה ומשרתת את הפוגעים. יש לא מעט מבוגרים שעשרות שנים אחרי פגיעה עדיין לא מספרים עליה כי הם מתביישים. במיוחד גברים."

אריאל מתחילת הכתבה מדגים במידה רבה את תופעת השתיקה, הפחד והבושה שאחיקם מדבר עליה. את הפגיעה חשף אריאל לפני שנים מבני משפחתו וביקש מהם לא להעביר את הדברים הלאה. "בשורה התחתונה אני פוחד מאוד", הוא אומר. "עם בן המשפחה שפגע בי לא דיברתי עד היום והאמת היא שאני גם לא רוצה. האפשרות הזאת לא מעניינת אותי. האופציה של תלונה במשטרה מעולם לא הייתה על הפרק ולדעתי לעולם לא תהיה. זה מפחיד אותי בעיקר בגלל פוטנציאל ההרס של מעשה כזה על המשפחה. לכאורה אני לא אמור לקחת אחריות על מה שיקרה למשפחה בגלל מעשים נוראים שמישהו מהמשפחה עשה לי. אך מי שלא עמד אף פעם בדילמה שכזו, לעולם לא יבין. מבפנים בא לי לדפוק על השולחן ולפוצץ הכול, אבל המחיר האישי והמשפחתי הוא למעלה מכוחי. אני נושא בתוכי פצצה מתקתקת שהופכת לקטלנית יותר עם כל יום שעובר. אם אפוצץ אותה בחוץ, לא רק

הדבר הקשה ביותר בפגיעה מינית הוא האילמות שהיא מייצרת וחוסר היכולת להביע את הכאב. האילמות היא לא רק של הנפגעים, אלא של החברה כולה. אנחנו לא מצליחים לדבר על זה מגודל הזעזוע. כשאין שפה לדבר בה את הפגיעה, את המשמעות שלה, השיח הופך לטכני. את זה אנחנו מבקשים לשנות משום שהשתיקה מנציחה את הפגיעה ומשרתת את הפוגעים. יש לא מעט מבוגרים שעשרות שנים אחרי פגיעה עדיין לא מספרים עליה כי הם מתביישים. במיוחד גברים

אני אפגע. הנוק הסביבתי ישנה את המציאות מהקצה אל הקצה ומה שהיה כבר לא יהיה. בדילמה שבין להתפוצץ בפנים ולהתפוצץ בחוץ ולפגוע גם באחרים, אני בינתיים בוחר באפשרות הראשונה. זו ההתמודדות קשה בהרבה מהפגיעה עצמה. ההשלכות ממשיכות איתי יום-יום, ואיכשהו התחושה היא שהאחריות לעולם תהיה עליי ולכן 'הזמן שלי' לעולם לא יגיע."

הקליניקה העממית הראשונה

השיחה עם אריאל ואחיקם מתקיימת במסגרת מפגש של אחת הקבוצות. איתנו יושבים גם שימי (שם בדוי), אלון (שם בדוי), ויצחק טל (34) שבחרו להיחשף בשמם האמיתי.

שימי (35) מתגורר באחד מהיישובים בשומרון. הוא נשוי ואב לארבעה ילדים. הוא נפגע בעבר פעמיים בילדותו. הפעם הראשונה הייתה כשהיה בן תשע, והפוגע היה אחד המורים בבית הספר. כמה שנים מאוחר יותר הוא עבר התעללות פיסית ופגיעה מינית בידי כמה מחבריו לכיתה. את סיפור הפגיעות שלו הוא חשף לפני כמה שנים ואף שיתף בדברים כמה מהדמויות של בקהילה שבה הוא חי וכן את ועדת הרווחה ביישוב. העובדה שסיפורו של שימי נמצא יחסית בחוץ, עשויה להוביל למסקנה כי ההתמודדות שלו קלה יותר, אך הוא מספר דווקא על מציאות שבה הסביבה מתקשה להכיל את מה שיש לו לומר.

"כבר כמה שנים שאני מכיר את הקושי של אנשים להכיל את הסיפור שלי", הוא מספר. "בשבועות האחרונים זה הגיע לשיא חדש כשמישהי ביישוב אמרה שהדברים שאני משתף הם פוגעניים. מצאתי את עצמי מזומן לביורר לפני ועד היישוב. זה היה מטלטל והזוי. מה שהבנתי הוא שאולי עדיף לשתוק, ודאי אם האלטרנטיבה היא למצוא את עצמך מואשם בעקיפין בפגיעה."

אתה באמת חושב שעדיף לשתוק?

"אני מפרש עד היום כל ביקורת שמופנית כלפיי כתקיפה. לדוגמה: אחד הלקוחות שלי התפרץ עליי לפני שבועיים בקשר לעבודה שביצעתי והאשים אותי שלא סיימתי את העבודה כמו שצריך, למרות שבפועל זה לא היה כן. כשהוא סיים לצעוק נאלמתי דום. לא יכולתי להגיב, והשתיקה שלי

התפרשה אצלו כהודאה. מפה לשם מצאתי את עצמי מפוטר מהפרויקט. זאת המציאות אצל רבים מהנפגעים - הם מרגישים שלא רק שהם לא יכולים להגן על עצמם, אלא שגם שופטים אותם. התחושה הזאת לא פעם מתגלגלת לשתיקה."

איך אתה מסביר את הרתיעה של אנשים מהסיפור שלך?

"יש סטטיסטיקה שמראה שחלק מהנפגעים הופכים להיות פוגעים. מדובר באחוז קטן מאוד, אבל בציבור יש לא מעט אנשים שבטוחים שכל מי שנפגע מינית הוא פוגע פוטנציאלי. אגב, אותם מחקרים מראים שרוב הנפגעים הופכים להיות דווקא אנשים עם סף רגישות גבוה מאוד, אנשים עדיניים מאוד. אבל את החלק הזה איכשהו אף אחד לא יודע."

לשיחה מצטרף מנחם (47), איש עסקים מדרום הארץ, נשוי ואב לשלושה ילדים. סיפורו של מנחם, שבעבר השתייך לאחת החסידויות בארה"ב, קשה לעיכול. כיום מנחם נטול כל סממן חרדי, אולם מעבר למבטא החצי-אמריקאי, הוא משתמש פה ושם בביטויים ומונחים שמסגירים את עברו החסידי. בבית שבו גדל מנחם היה מתח בין ההורים, מציאות שהקהילה הסגורה שחי בה לא

אחיקם אליר, מנהל הפורום

יצחק טל

ופוגע באמון הזוגי. שנים רבות אני מנסה להחזיק את הדמות הזאת שנקראת 'אלון' שלא תתפוצץ, לשדר עסקים כרגיל, שאף אחד לא יפגע או יתאכזב ממני. אבל יש מקום שבו אני הפוגע לא קיבל לגיטימציה. אני לא נתתי לו לגיטימציה. אני רוצה לגדול, לצמוח, לעבור תהליכים משמעותיים וללמוד

מעצמי ולשים לב למישהו אחר. אני אחרי שנים של טיפולים ועדיין הרגשות הקשים מציפים אותי לא מעט. אשתי משקפת לי המון פעמים כמה אני בתוך עצמי. אני מבין אותה, אבל כשהיא נפגעת ממני לא תמיד יש לי מושג מה היא רוצה ממני. כזוהי קורה אני מתוודע שוב לפער הבלתי נתפס בין מה שהיא מצפה ממני כבן זוג לבין המקום שבו אני לכוד. האינסטינקט שלי זה לברוח, להשתבלל בתוך עצמי, מה שבאופן טבעי מעצים את חוסר ההבנה

המשך בעמוד הבא

יכלה להכיל. בבית עצמו שרר מחסור חומרי משמעותי, ולפעמים אפילו לא היה לילדים מה לאכול. בשלב כלשהו בחסידות החליטו להכניס לבית דמות חזקה וחשובה מהקהילה, כאילו כדי לדאוג לילדים. אותה דמות קנתה את אמונו של מנחם הילד, בעיקר באמצעות ממתקים, אוכל, צעצועים ובגדים חדשים. בשלב מסוים הוא החל לסרסר במנחם, כשהוא לוקח אותו לבתי מלון שונים, שם אנסו אותו מדי לילה גברים. מציאות זו נמשכה כמה שנים. מבחינה חומרית מנחם לא ידע מחסור, אולם כשבגר והתחיל להבין שמהו איננו כשורה, הדמות ששלטה בו איימה עליו שאם ידבר ממילא אף אחד לא יאמין לו והתוצאה תהיה ההרס של משפחתו. רק לאחר זמן רב מצא מנחם בתוכו את העוז לקום ולברוח.

לכאורה אני לא אמור לקחת אחריות על מה יקרה למשפחה בגלל מעשים נוראים שמישהו מהמשפחה עשה לי. אך מי שלא עמד אף פעם בדילמה שכזו, לעולם לא יבין. מבפנים בא לי לדפוק על השולחן ולפוצץ הכול, אבל המחיר האישי והמשפחתי הוא למעלה מכוחי. אני נושא בתוכי פצצה מתקתקת שהופכת לקטלנית יותר עם כל יום שעובר. אם אפוצץ אותה בחוץ, לא רק אני אפגע. הנזק הסביבתי ישנה את המציאות מהקצה אל הקצה

"אני חושב שאחד הדברים שכל פגוע מכיר זה כמה קל לשחק לו ברגש", הוא אומר. "מניפולציות רגשיות הן מה שמלכתחילה מאפשר את הפגיעה, בין אם זה בגלל שמאיימים עליך ובין אם זה בגלל שנחמדים אליך. כשאתה מכיר בפגיעה ורוצה לחשוף אותה, אתה מגלה שהשיתוף עלול להפוך לחרב פיפיות. מצד אחד אתה מבקש אישור, הכרה מהסביבה, אולי נקמה, ולכן אתה משתף. אבל אז מתברר שיש כאלה שמרגישים מאוימים, לא משנה מאיזו סיבה, ולכן הם מסובבים את הדברים שלך. זה הרגע שבו עולה המחשבה שאולי דווקא כדאי לשתוק ולהסתגר. אתה הופך לאדם שלא מאמין לאף אחד. אדם שמביט על העולם בצנינות דרך עיניים מלאות ביקורת. בתחושה הפנימית זו הדרך היחידה לשרוד. המחיר של זה הוא בדידות תהומית וניתוק רגשי. גם כיום אני חושב אלף פעם לפני שאני משתף מישהו בסיפור שלי, רק כדי להיות בטוח שלא אפגע".

המחשבה שירצו לפגוע בך נוסף לפגיעה שחווית, היא נוראית. איך בכלל אתה יכול להאמין בזה?

"לאורך השנים הבנתי שאנשים רוצים בעיקר לשמוע את סיפור הפגיעה שלי, אבל ממש לא רוצים או מסוגלים לשמוע את ההשלכות וההתמודדות. כולם מתעסקים עם הפרטים הטכניים של 'מתי זה קרה', 'איך', 'איפה' וכמובן 'מי היה הפוגע ומה קרה לו'. בהפוך על הפוך התברר לי שגיבור הסיפור היה ונותר הפוגע. תוסף לזה את העבודה שמבחינה חיצונית אנשים מסתכלים עליי והם רואים איש עסקים, מסודר, לבוש היטב. נוח לחשוב שהכול בחיים שלי מושלם כי יש לי משפחה, עבודה, מעמד. כולם רוצים לשמוע שיש לסיפור סוף טוב, ואם גם מבחוץ זה נראה טוב, אז אולי הסיפור לא נורא כל כך. גם אני לא רוצה להצטייר כמסכן או כקורבן. בשורה התחתונה, הכול משרת את הצורך של החברה להגן על עצמה ועל תפיסת העולם האידילית שלה שבה לא קורים דברים אימים שכאלה. בפועל זו אשליה. אנחנו עוצמים עיניים כלפי מה שאנחנו לא רוצים או לא יכולים לראות".

אתה יכול לתת דוגמה להשלכות שאף אחד לא רואה או לא רוצה לראות?

"אני לא מסוגל להיות זמן ארוך בתוך מרחב סגור שהוא לא הבית שלי, לדוגמה - בית כנסת. בשבילי בית כנסת הוא סיוט, בטח בתקופת החגים, שאז אתה מוצא את עצמך ענות על גבי שעות באותו מקום מוקף בעשרות אנשים. בבית כנסת אני תמיד מוצף בחרדה ודיכאון. אנחנו יחסית חדשים בשכונה שבה אנחנו גרים. הילדים שלי רוצים ללכת לבית הכנסת ולפגוש את החברים שלהם והנה לך דילמה: מצד אחד החרדות המטורפות שבתוכי, מאידך גיסא האהבה לילדים שלי. בראש השנה האחרון ניגש אליי בנאדם בבית הכנסת ואיחל לי שנה טובה. חייכתי אליו, שוחחנו מעט ושאלתי אותו אם הוא חדש בבית הכנסת. הוא הסתכל עליי כמו על משוגע. התברר שכבר שנתיים הוא יושב בכיסא שמלפניי אבל אני אף פעם לא ראיתי אותו. לא ראיתי אותו כי כשאני מגיע אני כל כך לחוץ שאני לא רואה כלום".

סגירת מעגל אימים

אלון (33), איש חינוך ממרכז הארץ, נשוי ואב לילדים, מכיר גם הוא את הקושי שמנחם מדבר עליו מבחינת החוויה הפנימית אל מול הניתוק ממה שקורה בחוץ. אלון נפגע בגיל שש בידי מנהל בית הספר שבו למד, לאחר שנשלח אליו לקבל פרס על הצטיינותו בכיתה. כיום, בד בבד עם ההוראה, הוא מנחה סדנאות של הורים וילדים בתחום המוגנות המינית. סוג של סגירת מעגל ביחס לסיפורו האישי.

"מה שחוויתי באותו משרד מאחורי דלת נעולה מלווה אותי כל יום בקושי ליצור קשרים חברתיים, בעבודה ויותר מכול - בזוגיות ובהורות. היכולת שלי להיות באינטימיות נפגעה מאוד. אחד הדברים הכי קשים עבורי זה לצאת

בית חד משפחתי עם גֶּנָה

החל מ-1,540,000 ₪ בלבד!

לפרטים נוספים דברו עם אבא ואמא הם כבר ידעו מה לעשות

שבות רחל המגניבה
בית להראות להורים

- קהילה תוססת ומגובשת ומגובשת
- נוער איכותי
- ישב מתחדש וצומח
- תכנון ופיתוח עתידי
- צעירים זוגות המון

***2907**

החברה לפיתוח מטה בנימין | shvut-rachel.co.il

שיווק: **ב.ה.ר.א.ל.**
שיווק נכסים בע"מ

אני חושב שאחד הדברים שכל פגוע מכיר זה כמה קל לשחק לו ברגש. מניפולציות רגשיות הן מה שמלכתחילה מאפשר את הפגיעה, בין אם זה בגלל שמאיימים עליו ובין אם זה בגלל שנחמדים אליו

להיקשר. ברוך ה' גם זה קורה כל הזמן. מצד שני, הפער לא נסגר. אדרבה, לפעמים אני מרגיש שהוא רק הולך וגדל. יש תקופות שבהן אני מרגיש שאני מצליח להחזיק את זה, אבל אז מגיע רגע קטן בלתי צפוי שבו הכול מתהפך ללא התראה. אני לא רוצה להישבר, אבל אין לי כוחות להחזיק את עצמי בלתי שביר כל הזמן. היום אני קשוב יותר לעצמי ומתוך כך אני גם יודע יותר עם מי לפתוח את הדברים ומתי. חשוב לי לשתף בהתמודדות שלי אנשים באופן שהפתיחות הזאת תביא קצת יותר אור ותקווה בעולם."

כשזה קורה בבית

יצחק טל (34), המרואיין היחיד בקבוצה שמוכן להישפך בשמו ותמונתו, מתגורר ביישוב החרדי מעלה עמוס בגוש עציון. יצחק עבר תקיפה מינית בהיותו ילד בידי אחיו הגדול, ובמשך שנים רבות הדחיק את הפגיעה. לפני כמה שנים תקף אחיו הקטן את בנו של יצחק, וזה היה הרגע שבו נקודות התחברו בתודעתו והוא החליט לשבור את קשר השתיקה. עד לחשיפה עצמה הוא נטל תרופות רבות כדי לאזן את עצמו פיזית ונפשית, אולם הוא מעולם לא קישר בין מצבו הפיזי לפגיעה המינית.

"במשך שנים לקחתי תרופות שברוך כלל לוקחים אנשים שמבוגרים ממני בשנים רבות, כמו כדורים ליתר לחץ דם. אני זוכר שפעם, כשהייתי אצל רופא, הוא שאל אותי אם אני ישן טוב בלילה. כשעניתי שכן, אשתי שישבה ליד, קפצה ואמרה 'על מה אתה מדבר, אתה ישן לילה מלא פעם בשלושה ימים'. זו דוגמה שממחישה עד כמה הייתי מנותק מההכרה שיש לי בעיה. כשהסיפור חזר על עצמו עם הבן שלי, הדבר הראשון שעשיתי היה לגשת למטרה ולהגיש תלונה. עד לאותו רגע עשיתי מה שאימא שלי אמרה לי לעשות. רק כשזה הגיע לבן שלי, החלטתי לקחת אחריות על חיי. אנשים פה דיברו על פחדים מלשם מחירים והם יודעים על מה הם מדברים. אימא שלי לא מדברת איתי עד היום. אז נכון, משלמים מחירים בלתי אפשריים. מצד שני היום אני אדם שמח ושלם יותר בזכות החופש שנטלתי לעשות את מה שנכון לי."

אתה חרדי שחי בחברה חרדית. איך כל זה השפיע עליך?

"לפני שבועיים, בפגישה הקודמת של הקבוצה שלנו בפורום, עסקנו בסיפור של אמנון ותמר. אחד הדברים שהכי צורמים לי אישית בסיפור התנ"כי הוא העובדה שמעבר לסיפור האונס, המקרא מתעלם ממה שקרה לאחר מכן עם תמר. מהרגע שהצביעו על אמנון כאיש הרע בסיפור, תמר כבר לא רלוונטית. יש פה, לטעמי, חוסר עקביות שמהווה ממנה חלחל לאורך כל הדורות עד ימינו. מצד אחד, כולם מסכימים שאונס הוא כמו רצח. מצד שני, הסלחנות היחסית כלפי הפוגעים מספרת משהו אחר. אני שותף לפורום מהמקום של ליצור שינוי חברתי וערכי בדיוק בנקודה הזאת. אני רוצה שיבוא יום וכל עשרות אלפי הפוגעים והפוגעות יציפו את הרחובות ויצעקו ויאמרו ללא שמץ של בושה או אשם: 'אנחנו נפגענו, ואנחנו לא אשמים'. הסיפורים האלה לא יכולים להמשיך ולהידחק לעמודים הפנימיים של העיתון. זה חייב להיות יום-יום בכותרת הראשית."

כולם רוצים לשמוע שיש לסיפור סוף טוב, ואם גם מבחוץ זה נראה טוב, אז אולי הסיפור לא נורא כל כך.

אילו צלקות אתה נושא מהפגיעה שלך?

"אני פוסט טראומתי חרדתי. אני חווה את עצמי רוב הזמן נוכח-נפקד. הפגיעה מחקה אותי ואת הזהות שלי. אתה מקשיב לי עכשיו, אבל בתחושה הפנימית שלי אני לא באמת קיים, כי אין לי זכות להיות קיים. הניסיון היומיומי שלי הוא להתמודד עם הפחד ודווקא לעשות את מה שמפחיד, במיוחד במקום שזה קשה. לא קל לי להיות עם אנשים ולכן אני בכוונה לוקח את עצמי לאירועים. ברירת המחדל שלי היא לשבת מאחור או מאחורי עמוד, שלא יראו אותי. הריפוי שלי הוא בלהיות חשוף. אני מזכיר לעצמי כל יום, כל הזמן, שאני חשוב, שמקשיבים לי ורוצים שאהיה נוכח."

להרגיש נוח ביחד

אחד הדברים הבולטים במפגשים של הפורום הוא היעדרותו של איש מקצוע טיפולי. רבים מהמשתתפים מטפלים בעצמם בצורה פרטנית או מלווים בקהילה בידי הרשויות, אולם במפגשים עצמם רק הפוגעים נוכחים. כשאני שואל את אחיקם על כך ועד כמה הדבר נכון, הוא מפתיע עם האמירה שהדבר מכוון.

"כשהייתי את הפורום התייעצתי בנושא הזה עם אנשים רבים, בהם חבר שהוא פסיכולוג קליני, הוא מספר. "אותו חבר השתתף במפגש הראשון של הפורום. אחרי המפגש הוא הלך, ואז העליתי אצל המשתתפים את השאלה אם הנוכחות שלו עשתה להם טוב. למרבה הפלא, כולנו, ללא יוצא מן הכלל, ענינו בשלילה. זה שוב הוכיח שמה שאנו זקוקים לו זה לא עוד טיפול או מסגרת מקצועית, אלא את הממד החברתי. אני לא מתכחש לאחריות שיש בהובלת מפגשים שכאלה, ולכן כמעט אין שבוע שבו אני לא מתייעץ עם אנשי מקצוע כדי שנדע שאנו בדרך הנכונה."

דיבור שמתרכז רק בפגיעה לא ישאיר אתכם 'תקועים' במקום?

על השולחן, כמו התמכרויות, משיכה לגברים, פורנוגרפיה וגם התמודדות עם הדת, האמונה ואלוקים. "אנשים מניחים כאן את הלב שלהם בצורה הכי כנה ובלי להסתתר", אומר אחיקם.

למה בעצם נושא האמונה והדת דומיננטי כל כך בקבוצות?

"פגיעה מינית שוברת כל מוסכמה, כל מערכת היררכית וכל סמכות ובכלל זה סמכות דתית. ודאי אם הפוגע היה 'נציג' של הדת. אני למשל לא נפגעת מדמות רבנית, אבל אני לא מסוגלת להיות בשום מסגרת. תחושת השונות שהפגיעה צרבה בי מלווה אותי לכל מקום שאני הולך. דת, ובמיוחד חברה דתית, מחייבת אותך לכל מיני מוסכמות שקשה לי מאוד להתיישר לפיהן. אבל יש פה משהו נוסף עמוק הרבה יותר: למרות שעברו יותר מעשרים שנה מאז הפגיעה שחוויתי, עדיין לא הצלחתי לשבור את החומה שהפגיעה יצרה בתוכי, שמונעת ממני לחוות דברים בצורה עמוקה. אני לפעמים שומע שיעורים שמדברים בהם במונחים כמו 'עומק החיים', 'אמונה', 'סגולת ישראל', 'קדושה', 'תשובה', 'תיקון עולם' וכדומה, ואני שומע ומרגיש ריחוק. למדתי ולימדתי הרבה שנים בישיבות. אני עדיין קשור לעולם הישיבות, אבל גם שיעור האמונה הכי עמוק וחודר נפש מגיע אצלי עד לגבול מסוים. בינתיים לא חוויתי שום דבר שהצליח להגיע לעומק שבו הפגיעה נמצאת. זה מערער משהו ברצון לחיות. ביסוד הקיומי. כל עוד המקום הזה חסום גם האמונה שלי לא תהיה שלמה."

מבחינה חומרית מנחם לא ידע מחסור, אולם כשבגר והתחיל להבין שמשוה איננו כשורה, הדמות ששלטה בו איימה עליו שאם ידבר ממילא אף אחד לא יאמין לו והתוצאה תהיה ההרס של משפחתו. רק לאחר זמן רב מצא מנחם בתוכו את העוז לקום ולברוח.

"השאלה שלך נובעת מההנחה האוטופית שאפשר אולי לסגור את הפער בשלב כזה או אחר. צר לי לאכזב אבל זה לא יקרה כי הפגיעה לעולם לא נעלמת. זה כמו שנחשוב שאם שכולה, שבנה החייל נהרג, תוכל פעם לסגור את התהום שנפשה. מצד שני, כשבאים ומנחמים אותה, מדברים עליו, מכירים בצערה ונותנים לו תוקף, היא מקבלת כוח מעצים ומשמעותי להתמודדות. זה בדיוק אותו דבר כשמדובר בפגיעה מינית. דווקא משום שאנחנו לעולם נישאר בודדים עם הכאב הזה, אנחנו שואבים כוח מלשוחח זה עם זה. הדיבור לא יפצה אותנו ולא יחזיר לנו את מה שנלקח מאיתנו, אבל ההדהוד של הדברים בינינו והחוצה מעניק להתמודדות שלנו פנים. גם אם אנשים לעולם לא יבינו, לכל הפחות הם ינסו להבין, וזה המון."

צעיר המשתתפים במפגש, מתהדר גם הוא בחזות חרדית, אולם לא כך היו פני הדברים תמיד. במקור הוא בן למשפחה דתית-לאומית מגבעת שמואל, שלמד בישיבה תיכונית. במהלך לימודיו בישיבה התיכונית חווה פגיעה מינית. את הפגיעה הוא החליט לחשוף לקראת סוף לימודיו בתיכון, אולם המחנך שלו הביע חוסר אמון בסיפור. הפגיעה וחויית חוסר האמון הביאו את מושי הרגשה שלא טוב לו במגזר הדתי-לאומי, והוא עבר ללמוד בישיבה חרדית.

"חשוב לומר שהצוות בישיבה התיכונית שבה למדתי היה ברובו מכיל ומבין, הוא אומר. "אבל היה גם הר"מ שלי, שמדי פעם היה חוזר ושואל אותי אם אני מגזים בקביעה שהפגיעה משפיעה לי על כל החיים. הטלת הספק הזאת ערערה אותי מאוד. הייתה תקופה שהרהרתי באפשרות שאולי הוא צודק. היום אני יודע שזאת הייתה פגיעה על הפגיעה, למרות שאין לי ספק שכונתו של אותו רב הייתה טובה. מאידך גיסא אני יכול לספר על חבר שלומד איתי היום בישיבה, שלאחרונה סיפרתי לו את הסיפור. זה היה תוך כדי שהוא מלווה אותי לתחנת אוטובוס. כשסיימתי הוא אמר שעכשיו הוא מבין למה כל פעם שמישהו נוגע בי, בכתיף למשל, או נותן לי צ'פחה ידידותית, אני נרתע וקופץ. להבדיל מהר"מ הוא, הוא דווקא כן הצליח לראות את ההשפעה ולעשות את הקשר בין הדברים. זה ריגש אותי מאוד. התרגשתי עוד יותר בשיחה הבאה שלנו כשסיפר לי שאחרי שנשעתי הוא הלך לחדר בפנימייה ובכה במשך שעה שלמה. קיבלתי הוכחה חיה שיש מי שמבין ורוצה להבין."

לב הדברים

הדיונים בקבוצות של 'יוצאים לאור' נבנים מהחומרים שאנשים מביאים איתם לפגישה. לפעמים מדובר בסיפורים קטנים של יום-יום שקשורים בהתמודדות, אך בחלק גדול מהמקרים אלו נושאים גדולים ששבים ועולים

אשתי משקפת לי המון פעמים כמה אני בתוך עצמי. אני מבין אותה, אבל כשהיא נפגעת ממני לא תמיד יש לי מושג מה היא רוצה ממני. כשזה קורה אני מתוודע שוב לפער הבלתי נתפס בין מה שהיא מצפה ממני כבן זוג לבין המקום שבו אני לכוד. האינסטינקט שלי זה לברוח, להשתבלל בתוך עצמי

לאורך השנים הבנתי שאנשים רוצים בעיקר לשמוע את סיפור הפגיעה שלי, אבל ממש לא רוצים או מסוגלים לשמוע את ההשלכות וההתמודדות. כולם מתעסקים עם הפרטים הטכניים של 'מתי זה קרה', 'איך', 'איפה' וכמובן 'מי היה הפוגע ומה קרה לו'. בהפוך על הפוך התברר לי שגיבור הסיפור היה ונותר הפוגע. תוסיף לזה את העבודה שמבחינה חיצונית אנשים מסתכלים עליו והם רואים איש עסקים, מסודר, לבוש היטב.

"אני חושב שכולנו, כל מי שנפגע, נמצא בתוך קונפליקט לא פתור, בתוך שאלה, בתוך מתח גדול בין אמונה לכפירה, בין קיום מצוות לפריקת עול, בין נוכחות של אלוהים לנוכחות של האני האישי. זה קונפליקט בלתי פתור. חלק מחברי הקבוצה בחרו לעזוב את אורח החיים הדתי. חלק מאיתנו ממשיכים להיות דתיים, אבל כולם עדיין חיים את המתח המתואר.

"על אף המילים המוחלטות והכאב הגדול, בקהילה שלנו יש גם הרבה תקווה. התקווה היא אולי הדבר השני שמאחד אותנו מעבר לפגיעה. כולנו מאמינים שיכול להיות טוב יותר. אנחנו בוחרים בחיים ולומדים לחיות עם הכאב. זו תקווה אנטי-אוטופית שמכירה בכך שזה לא יסתדר או ייעלם מתישהו. תקווה שמכילה מורכבות של עולם מורכב שבו הכול מעורב: טוב ורע, סבל והנאה, עונג וכאב. נכון, אין לנו תשובות לכול, ולמרות זאת אנחנו מתחננים, מקימים משפחות, יוצאים לעבוד, מתהלכים על ידכם בלי שתדעו. אנחנו חלק מכם ועם זאת חיים בעולם מקביל של כאב שלעולם לא יעבור, בתוך שאלה שלעולם לא תקבל מענה.

"יש לנו תקווה נוספת והיא – שכמו שאנחנו מרגישים מספיק נוח לפתוח את הפגיעה עם אנשים כמונו, כך נוכל להרגיש נוח לעשות זאת בחברה, מבלי שנצטרך להסתתר או לחשוש מתגובות הסביבה. אם זה יקרה, אז בריאיון הבא כל המשתתפים ירגישו מספיק בטוחים להישפך בשמם ובתמונתם."

פרטים להצטרפות: 054-3925141 / yozimlaor.org.il
או ב'גוגל': פורום נפגעים יוצאים לאור

יוצאים לאור